

**ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ**

П'ЯТА СЕСІЯ

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

Стенограма пленарного засідання

30 березня 2021 року

Київ 2021

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

П'ЯТА СЕСІЯ

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

*Стенограма пленарного засідання
30 березня 2021 року*

Редакційне управління
Головного управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Позачергове засідання
(Вівторок, 30 березня 2021 року)

Заяви депутатських фракцій і груп:	
«Опозиційна платформа за життя»	...4
«Партія «За майбутнє»	...5
Інформація Головнокомандувача Збройних Сил України, генерал-полковника Хомчака Р.Б. щодо ескалації російсько-українського збройного конфлікту	...6
Прийняття Постанови «Про Заяву Верховної Ради України щодо ескалації російсько-українського збройного конфлікту»	...16

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

*Зал засідань Верховної Ради України
30 березня 2021 року, 13 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добрий день, шановні колеги! Добрий день, шановні представники засобів масової інформації! Я радий вас всіх сьогодні бачити.

Шановні колеги, у зв'язку з вимогою понад 155 народних депутатів України та відповідно до частини восьмої статті 19 Регламенту Верховної Ради України ми сьогодні проводимо позачергове пленарне засідання Верховної Ради України для розгляду питання щодо ескалації російсько-українського збройного конфлікту.

Шановні колеги, будь ласка, підготуйтеся до реєстрації. Як завжди, нагадую: реєстрація відбувається шляхом натискання зеленої кнопки, це перша зліва, із застосуванням сенсорної кнопки. Всі пам'ятають, як працює сенсорна кнопка? Добре.

Готові реєструватися? Прошу реєструватися.

У залі зареєструвалися 264 народні депутати України. Позачергове пленарне засідання Верховної Ради України оголошую відкритим.

Шановні колеги, питання порядку денного вам надано, ви їх всі бачили, але надійшло дві заяви з проханням оголосити перерву, яку готові замінити на виступ.

Колтунович Олександр Сергійович.

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Шановний пане Голово, шановні народні депутати України! Ми сьогодні зібralися на позачергове пленарне засідання. У країні COVID-19, у країні тотальна бідність, у країні зростають тарифи, у країні рекордні борги за житлово-комунальні послуги у 81 мільярд гривень, у країні рекордне безробіття, рекордні борги із виплати заробітної плати тощо – на сьогодні в країні колосальний економічний колапс усіх сфер життєдіяльності.

Що ми бачимо на позачерговому засіданні? Ми бачимо головне питання, заради якого сьогодні збирають зал, – це питання нового переліку об'єктів, які не підлягають приватизації, стратегічних об'єктів, перелік яких зменшений більш ніж у шість разів. А це означає, що в період карантину, часткового локдауну та інших речей у нас фактично можуть вкрати стратегічні об'єкти. Це те надбання,

яке на сьогодні формує з України технологічну, потужну, економічну державу. Цього не має бути на позачерговому засіданні Верховної Ради. Це перше.

Друге. Члени нашої фракції, як і інші колеги по парламенту, підписалися під зверненням щодо проведення позачергового засідання з питань тарифів, врегулювання газової складової, тарифної політики в електроенергетиці, опалення, гарячого водопостачання. Відповідні законопроекти ми подали завчасно для того, щоб тарифи в Україні були мінімум удвічі меншими, але цих питань сьогодні немає в порядку денному.

Більше того, з опозицією почали боротися в абсолютно брутальний, незаконний, неконституційний спосіб. Сьогодні, 30 березня, представники Служби безпеки України провели 20 обшуків, вдумайтеся! Двадцять представників політичної партії «Опозиційна платформа – За життя» – це наші колеги в усіх регіонах України. Для чого це робиться? Це робиться для того, щоб залякати, щоб збити головного політичного опозиційного опонента.

Ми заявляємо, що й надалі будемо наполягати на тому, щоб питання економічної доцільності стояло насамперед у порядку денному сесії, щоб питання соціальної справедливості також було номером один на позачерговому засіданні Верховної Ради України.

На завершення. Коли ми говоримо про питання тарифної політики, то для цього є конкретні документи, які потрібно розглядати в цьому залі. Якщо немає цих питань у порядку денному, наша фракція не братиме участі в таких засіданнях. Ми покидаємо цей зал, доки тут не з'являться ті питання, які відповідають соціально-економічним потребам країни.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще одна заява з проханням оголосити перерву, яку готові замінити на виступ.

Батенко Тарас Іванович.

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Шановні колеги, шановне українське суспільство! Ми розуміємо важливість сьогоднішнього позачергового пленарного засідання, на якому ми будемо заслуховувати доповідь щодо ситуації на фронті, тим не менше перед початком хочемо звернути увагу на ситуацію, яка складається після довиборів до Верховної Ради України у виборчому окрузі № 87 на Івано-Франківщині.

Ви, мабуть, не знаєте, то я хочу своє звернення адресувати насамперед керівникам монобільшості і партії «Слуга народу» щодо того, що вибори відбулися, що Президент України декларував і постійно декларує, що вибори в країні повинні відбуватися чесно, без жодної фальсифікації. Друзі, вибори відбулися 28 березня, а сьогодні під стінами окружної виборчої комісії на Івано-Франківщині люди збираються, щоб протестувати щодо фальсифікацій. То про які чесні вибори ви сьогодні говорите?

Екзит-пол, незалежні структури, група «Рейтинг» показали 28 березня перемогу кандидата від політичної партії «За майбутнє» Олександра Шевченка. Реально тоді ж вночі виборчий штаб кандидата Олександра Шевченка здійснив паралельний підрахунок голосів – мокрі бюлетені, протоколи на руках, де стовідсотково без жодної заяви про порушення показана ця перемога.

Тієї ж ночі ще один паралельний підрахунок голосів здійснив інший штаб кандидата опонента представника партії «Свобода» Руслана Кошулинського – сто відсотків порохованих бюлетенів, протоколи з мокрими печатками і засвідчена перемога кандидата від партії «За майбутнє» Олександра Шевченка.

Кандидат опонент від партії «Слуга народу» цинічно заявляє про свою перемогу, не демонструючи жодних протоколів з мокрими печатками, з порушенням усіх норм моралі, права і виборчого законодавства.

Громадська організація «Опора», рух «Чесно» ніяких застережень на дільницях не виявили.

Я вважаю, що сьогодні вже друга доба і неприпустимо, коли члени ДВК стоять на вулиці під стінами ОВК, а їхні протоколи не можуть здати. ОВК приймає лише ті протоколи, де переміг кандидат від «Слуги народу», а власне, перемога нашого кандидата не приймається, і протоколи відправляються на перерахунок і переуточнення.

Друзі, представники монобільшості, які так гордяться чесними перемогами, ви хочете чесних виборів? Покажіть це. Де ваші олімпійські принципи? Ви вміли красиво вигравати. Покажіть, що ви можете красиво і програти.

Ми вимагаємо чесного підрахунку голосів і незатягування з визнанням нашого переможця на цих виборах Олександра Шевченка від партії «За майбутнє». Поважаємо вибір наших громадян.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до розгляду питань порядку денного. Ми переходимо до розгляду інформації Головнокомандувача Збройних Сил України щодо ескалації російсько-українського збройного конфлікту.

Пропонується такий порядок розгляду цього питання, він був погоджений з керівництвом усіх депутатських фракцій та груп: на виступ Руслану Борисовичу надається до 10 хвилин, після цього виступи від депутатських фракцій та груп, кожна фракція та група матиме по 3 хвилини відповідно до Регламенту. Немає заперечень? Немає.

Будь ласка, Руслане Борисовичу, запрошую вас до трибуни.

ХОМЧАК Р.Б., Головнокомандувач Збройних Сил України, генерал-полковник. Добрий день, шановний пане Голово Верховної Ради України, шановні народні депутати України! Російська Федерація продовжує агресивну

політику щодо України. Прошу показати слайд. Станом на 30 березня 2021 року... (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ви запросили Головнокомандувача до залу для того, щоб між собою поспілкуватися? Або давайте заслухаємо, або подякуймо керівництву, і воно займатиметься своїми справами (*Оплески*). Дякую.

Вибачте, Руслане Борисовичу.

ХОМЧАК Р.Б. Станом на 30 березня цього року вздовж державного кордону України та на тимчасово окупованих територіях України та Автономної Республіки Крим утримується 28 батальйонних тактичних груп противника, а саме у Брянській, Воронежській, Ростовській областях та на території тимчасово окупованого Криму. Але останнім часом з різних регіонів Російської Федерації під виглядом контрольних занять за зимовий період навчання, підтримання бойової готовності та загальної підготовки до майбутніх спільних стратегічних навчань «Захід-2021» збройні сили Російської Федерації здійснюють поступове нарощення військ поблизу державного кордону України на півночі, на сході та на півдні, а саме в Брянській, Воронежській областях та Автономній Республіці Крим. Загалом очікується додаткове зосередження до 25 батальйонних тактичних груп, що в сукупності з наявними розгорнутими силами та засобами поблизу державного кордону з Україною створює загрози військовій безпеці держави.

Покажіть наступний слайд, будь ласка. З 2014 року за час окупації півострова Крим Росією здійснено нарощування міжвидового об'єднання військ збройних сил Російської Федерації, які на теперішній час становлять близько 32 тисяч 700 військовослужбовців. У середині березня цього року на полігоні «Опук» відпрацьовано заходи бойової підготовки з питань висадки повітряного та морського десантів двома батальйонними тактичними групами при підтримці артилерійської тактичної групи зі складу 7 десантно-штурмової дивізії. Після закінчення навчань зазначені підрозділи були залишені в районі полігону. Додатково відмічено нарощення угруповання за рахунок переміщення ще п'ятьох батальйонних тактичних груп.

На тимчасово окупованих територіях України в Донецькій і Луганській областях розгорнуто угруповання російських окупаційних військ противника – 1 та 2 армійські корпуси у складі 14 бойових бригад, полків та підрозділів забезпечення чисельністю близько 28 тисяч осіб, які діють за підтримки російських регулярних військ, на командних посадах в яких перебувають кадрові офіцери збройних сил Російської Федерації.

Для підготовки фахівців розвідувальних спеціальних підрозділів на тимчасово окупованій території України в Донецькій і Луганській областях перебуває апарат військових радників та інструкторів збройних сил Російської Федерації загальною чисельністю більше 2 тисяч осіб.

На території Ростовської області додатково утримуються до 12 батальйонних тактичних груп з терміном готовності одна-дві доби, що забезпечує мінімально необхідний комплекс заходів негайного реагування на можливі військові дії з боку України.

Наразі пріоритетним завданням командування російських окупаційних військ на тимчасово окупованих територіях Донецької і Луганської областей залишається підтримання готовності 1 і 2 армійських корпусів до активних дій шляхом постійних тренувань з приведенням частин підрозділів у вищі ступені бойової готовності, у ході яких відпрацьовується питання ведення як наступальних, так і оборонних дій; накопичення матеріально-технічних запасів для забезпечення цих дій; створення та підготовка мобілізаційного резерву шляхом проведення зборів з «резервістами».

З території Російської Федерації не припиняється логістична підтримка окупаційних адміністрацій. Так, з початку року на тимчасово окуповані території Донецької і Луганської областей переміщено близько 19 тисяч тонн пального, 335 тонн боєприпасів, 35 автомобілів, три танки, реактивні системи залпового вогню і спеціальна техніка.

Разом з тим хочу зазначити, що противник періодично, грубо нехтуючи домовленостями щодо режиму дотримання повного та всеосяжного припинення вогню, який діє з 27 липня 2020 року, продовжує збільшувати вогневу активність із застосуванням забороненого Мінськими домовленостями озброєння, у тому числі із застосуванням артилерії калібру 122 міліметри та мінометів 82 та 120 міліметрів; посилювати передові підрозділи розвідувальними групами та снайперськими парами; проводити тренування особового складу із залученням інструкторів від збройних сил Російської Федерації; утримувати в готовності до застосування чергові підрозділи артилерії у визначених напрямках, у тому числі в населених пунктах та на тимчасово окупованій території України, та проводити їх тренування; проводити демонстраційні дії у нічний час шляхом переміщення озброєння військової техніки; систематично провокувати підрозділи Об'єднаних сил на відкриття вогню у відповідь, ведучи вогонь з населених пунктів, об'єктів критичної інфраструктури, об'єктів культурної та релігійної спадщини, які знаходяться на окупованій території.

Підтвердженням цього став обстріл 26 березня цього року групи розмінування 143 об'єднаного навчального тренувального центру зі складу Об'єднаних сил у районі населеного пункту Шуми. Група розмінування підполковника Ковалю у складі старшини Бруска, старшого солдата Гищука спільно з начальником інженерної служби бригади старшим солдатом Барничем проводила огляд місцевості на предмет наявності мін та її розмінування від протипіхотних мін ПОМ-2, які напередодні були дистанційно встановлені російськими окупаційними військами.

Під час виконання завдань внаслідок снайперського вогню отримав смертельне вогнепальне кульове поранення старший сержант Барнич. Командир групи підполковник Коваль, надаючи йому допомогу та здійснюючи евакуацію, внаслідок снайперського вогню отримав несумісне з життям вогнепальне поранення. Внаслідок обстрілу старшина Бруска отримав важкі кульові поранення, старший солдат Гищук – поранення середньої важкості. Старший сержант Абрамович і старший солдат Гайченко, які прибули для підтримки групи

військовослужбовців, потрапили під снайперський вогонь та отримали смертельні кульові поранення.

Командування неодноразово вживало заходи щодо припинення вогню з боку противника визначеним механізмом взаємодії між спільним центром координації контролю та ОБСЄ та прийняло рішення відкрити вогонь у відповідь. Після відкриття вогню у відповідь противник припинив обстріли, що дало змогу надати допомогу пораненим та евакуювати загиблих.

Я хочу висловити співчуття родинам загиблих військовослужбовців і прошу вас, шановні депутати, вшанувати пам'ять полеглих героїв захисників України.

(Хвилина мовчання).

Дякую.

Особливим цинізмом дій підрозділів російських окупаційних військ є те, що снайперський вогонь вівся в спину військовослужбовців Об'єднаних сил з об'єкта критичної інфраструктури – водонасосної станції, через яку здійснюється постачання води як на тимчасово окуповану територію, так і на територію, підконтрольну уряду України. Противник намагався спровокувати наші війська вести вогонь у відповідь по насосній станції для спричинення гуманітарної катастрофи в районі міст Торець, Горлівка, Південне.

З метою своєчасного та адекватного реагування на відповідні дії збройних сил Російської Федерації Збройними Силами України у взаємодії з іншими складовими сектору безпеки і оборони передбачено заходи щодо утримання в готовності до виконання завдань за призначенням визначеного комплекту військ та резервів для припинення провокаційних дій та реагування на загрози, які можуть виникнути на ділянках державного кордону та на інших напрямках; посилення угруповань Об'єднаних сил на території Донецької, Луганської областей та на Кримському напрямку за рахунок військових частин Збройних Сил України, які перебувають у відповідних ступенях бойової готовності; створення відповідних угруповань Збройних Сил України для виконання завдань з оборони держави на імовірних загрозливих напрямках дій противника; постійного нарощування готовності до дій на урбанізованій місцевості за різноманітних погодних умов та умов обстановки.

Підсумовуючи свій виступ хочу зазначити, що Збройні Сили України готові до адекватної відповіді як у разі ескалації конфлікту в районі проведення операції Об'єднаних сил, так і у випадку ускладнення воєнно-політичної та воєнно-стратегічної обстановки навколо України.

Хотів би подякувати членам Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Верховної Ради України за одностайне схвалення проекту закону [№ 3553](#), який є вкрай важливим для зміцнення обороноздатності нашої держави, метою якого є реформування системи мобілізації та продовження створення військового резерву за стандартами країн – членів Північноатлантичного альянсу, що дасть нам можливість завершити переформування військових комісаріатів у територіальні центри комплектування та соціальної підтримки,

можливість оперативно доукомплектуватися резервістами в особливий період без оголошення мобілізації, поширити увесь комплекс соціальних пільг та гарантій резервістам, які призиватимуться на військову службу, та ряд інших спроможностей.

Наша спільна мета – перемога у війні з агресором, забезпечення сталого миру, відновлення територіальної цілісності – потребує консолідації зусиль всього українського народу.

Держава, в якій влада дбає про своїх захисників, а суспільство підтримує і поважає військових, непереможна!

Дякую за увагу. Слава Україні! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Дякую, Руслане Борисовичу.

Шановні колеги, будь ласка, запишіться на виступи від депутатських фракцій та груп.

Вельможний Сергій Анатолійович.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець). Передаю слово Сергію Шахову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шахов Сергій Володимирович.

ШАХОВ С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 114, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, депутатська група «Довіра». Безумовно, ми підтримуємо всі ініціативи, які сьогодні пропонує парламенту Міністерство оборони, і будемо за них голосувати. Але я сам з Луганщини і хотів би зазначити моменти, які є у «сірій» зоні, звідки відвели війська. Хто подбає про цивільних у зоні розмежування? Чому на сьогодні немає такого переселення, як було в Абхазії, Грузії? Чому не дбають про цих людей? Гине цивільне населення. Це перше.

Друге, головне, що стосується військових. Є таке поняття, як «контузія», і чомусь Міністерство оборони та МОЗ прийняли рішення скасувати норму щодо контузії і визначили просто термін «травма». Контузія – це не те, коли банкою, склянкою порізався й отримав травму. Контузія – це серйозне поранення, і про кожного військового, який її отримав, повинна дбати наша держава. Спочатку афганців, чорнобильців позбавили допомоги, тепер – військових, які стали на захист кордонів України.

Група «Довіра» вимагає повернути цю норму і допомогти одержати інвалідність тим людям, які отримали контузію.

Третє. Група «Довіра» вимагає негайного втручання Кабміну в питання дітей. Почуйте, 1 мільйон 700 тисяч переселенців! Ну, добре коли п'ятеро дітей

переселенців навчаються в Києві і їх звільнили від сплати за харчування. У мої шкільні роки діти взагалі не платили за харчування. А сьогодні батькам, які й так жебракують через ваші тарифи, через те, що відбувається в державі, – скрута, пандемія і таке інше, немає чим заплатити за харчування дітей. У Донецькій, Луганській областях кожна дитина підпадає під норму «дитина війни». Кабмін повинен негайно втрутитися в ситуацію і допомогти новим громадам, у яких зараз немає грошей, дати дотацію в зону Луганської та Донецької областей. Діти повинні отримувати безкоштовне харчування.

Дякую. Сергій Шахов, Луганщина, депутатська група «Довіра».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрчишин Ярослав Романович.
Сергій Іванович Рахманін.

РАХМАНІН С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Те, що відбувається останніми тижнями на лінії розмежування, будемо відвертими, на лінії фронту, це, безумовно, драматичні події, але з іншого боку, це чудові ліки для тих, які дуже вірили в те, що достатньо підписати чергове перемир'я, точніше, черговий режим припинення вогню – і війна закінчиться. Ні, не закінчиться. На превеликий жаль, ця війна триватиме довго, і для того, щоб у ній перемогти, треба воювати, треба відповідати тоді, коли цього вимагає ситуація. Тому, безумовно, ми будемо підтримувати відповідний проект постанови. Однак є речі, на які держава має реагувати негайно.

Перше. Необхідно нарешті задіяти контрснайперську складову, бо переважна більшість втрат, у тому числі невідворотних, які останнім часом є на фронті, це втрати від снайперського вогню. Україна має відповідати адекватно. Потрібно, щоб снайпери працювали і не озиралися на керівництво.

Друге. Ми маємо відповідати на будь-який обстріл наших позицій, відповідати жорстко і негайно, незалежно від того, як на це подивиться хтось у Києві, Москві, Брюсселі, Парижі чи Берліні. Тому що, на жаль, це наша війна, ми маємо воювати і ми маємо перемагати. А для того, щоб ми дійшли до перемоги, ми повинні відповідати.

Сподіваюся, Руслане Борисовичу, що в даному разі ми одержимо вашу підтримку в цьому питанні.

Третє. Треба нарешті навести лад у мобілізаційній складовій. У нас врешті-решт має нормально запрацювати військовий облік, мають з'явитися притомні резерви, мають запрацювати військкомати так, як вони повинні працювати, а не просто для галочки.

Четверте. Дуже добре, що останнім часом активізувалася Рада національної безпеки і оборони, але дуже хотілося б, щоб вона займалася не лише санкціями і не лише п'ятою колонною, а щоб частіше, як того вимагають закони й Конституція, опікувалася власне військовими питаннями, а не збиралася і розбиралася з ситуацією на фронті тільки тоді, коли виникає загострення. Рада національної безпеки і оборони має займатися у тому числі й насамперед цим.

І останнє. Ця війна надовго, і якщо ми не будемо робити того, що від нас залежить, уже сьогодні, то вона триватиме безкінечно довго. Тому питання оборонних закупівель, питання резерву і питання мобілізації мають найпершими розглядатися усіма відповідними структурами, починаючи насамперед від Ради національної безпеки і оборони.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Южаніна Ніна Петрівна.

Петро Олексійович Порошенко.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане Голово! Шановний пане Головнокомандувачу Збройних Сил України! Шановні колеги! Почати я хочу з подяки українським воїнам за мужність у протидії агресору (*Оплески*) і за витримку, яку вони демонструють, коли часом важко зрозуміти маневри Зеленського, який протягом двох років зазирає в очі Путіну.

Настав час подивитися в очі правді, бо «фитиль» війни, бо ключі від миру – у Москві. І теза про мир, що достатньо просто припинити стріляти і лише перемир'ям можна забезпечити мир – хибна. Про це треба заявляти. Путін – вбивця! Про це ми говорили з 2014 року (*Оплески*). Зараз про це говорить увесь світ – від Байдена до Трюдо. Сподіваюся, що, Володимире Олександровичу, і вам вдасться вичавити з себе це визначення.

Потрібні рішучі дії. Втілити в життя спільну ініціативу України, Німеччини і Франції про дорожню карту Мінська з принципом «спершу – безпека» (*security first*), на якому ми спільно з німцями і французами наголосили під час саміту Нормандської четвірки в Берліні у 2016 році.

Негайної реалізації потребує і наша ініціатива щодо запровадження миротворчої місії на окупованому Донбасі відповідно до мандату Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй, бо згаяно два роки.

Наша команда твердо переконана, що позицію Києва послаблює відсутність прямого діалогу між Президентом Сполучених Штатів Америки і Президентом України. Причини очевидні – захист Зеленським інтересів Коломойського і, я твердо переконаний, відсутність боротьби з корупцією, згортання реформ. Отут і заховано *PIN*-код до цієї телефонної розмови.

Щодо дій на фронті, дорогі мої. Слід повернути підрозділи на позиції, з яких вони були відведені два роки тому. На передню лінію знову треба вивести контрснайперські групи, бо більшість із 26 воїнів загинули від снайперського вогню. Слід зняти обмеження на діяльність розвідувальних груп, відновити діяльність дронів, відновити артилерійську розвідку та контрбатарею боротьбу.

Зрив спецоперації із затримання військових злочинців з приватної армії Вагнера, де ви не поставили підпису під тимчасовою слідчою комісією. Саме ви, шановні члени «Слуги народу»!

Я впевнений у тому, що страх, з яким Зеленський блокує...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євтушок Сергій Миколайович. Не наполягає.
Лубінець Дмитро Валерійович (*Шум у залі*). То ви тоді кажіть, будь ласка.
Увімкніть мікрофон Євтушка з місця.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (одноmandатний виборчий округ № 60, Донецька область, самовисуванець). Прошу передати слово Батенку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Увімкніть мікрофон Євтушка, будь ласка.

ЄВТУШОК С.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Прошу передати слово Валентину Наливайченку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наливайченко Валентин Олександрович.

НАЛИВАЙЧЕНКО В.О., секретар Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний пане Голово, шановна президіє, шановні громадяни України! Фракція «Батьківщина» звертається до всіх з проханням заспокоїтися, особливо тих, які тиснули руку Путіну і дякували (*Оплески*), і вшанувати кожного бійця, який зараз на передовій по радіо і телевізору, де вони є, дивиться і слухає Головнокомандувача Збройних Сил України.

Але ми хотіли, пане Головнокомандувачу, не просто вас почути, а щоб ви донесли цьому залу, усім народним депутатам, особливо тим, які представляють владу, що саме потрібно для зміцнення обороноздатності, що ми можемо і маємо зробити для того, щоб Збройні Сили України стали сильнішими.

Я вам скажу що. Питання номер один – оборонпром, оборонні замовлення, оборонні заводи – які й коли запрацюють на українську армію? Коли ми нарешті приберемо цю корумповану прокладку – «Укроборонпром»? Коли броньовані модулі безпеки з'являться на передовій і захистять кожного піхотинця, кожного морпіха? Від кого? Та від тих снайперів, які вбивають наших хлопців. Захистять наші Збройні Сили, є такі можливості в Україні. Чому досі не замовляєте? Чому

досі їх немає на передовій? Я знаю відповідь, я не вас звинувачую, бо ця відповідь – у київських чиновницьких кабінетах. Корупція вбиває Україну тут, у Києві, а хлопці захищають Україну на передовій. Це те, з чим треба боротися. Що треба знищити найперше? Це внутрішнього агресора під назвою «корупція і топ-корупціонери».

Ідемо далі. Протягом цього року ми вшанували пам'ять 21 найкращого сина України, наших військових, яких ми втратили. Але так само ми чекаємо від вас, чим ми можемо допомогти, щоб налагодити тактичну медицину на фронті. У цьому році 21 військовий пішов з життя через COVID-19. Це якийсь роковід, а не COVID-19. Чим допомогти, щоб нарешті з'явилася ефективна, дієва, доступна і якісна тактична медицина на фронті? Ось ці питання фракція «Батьківщина» вважає пріоритетними.

Прошу вас, після того, як ви повернетесь з вашої закордонної поїздки, куди ви зараз їдете, направте до парламенту конкретні запити: оборонні замовлення такі-то, тактична медицина така-то, військовий шпиталь відремонтувати, бодай у Києві, кожну палату, на це стільки-то виділити. І ми знаємо, звідки взяти, – забрати в чиновників з усіляких привілеїв і направити як пряме фінансування на армію. Я вже не кажу про першочергові завдання – умови служби і військове харчування кожного військового на передовій. Вирішимо ці питання і тоді будемо говорити, що ми підтримуємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лубінець Дмитро Валерійович.
Батенко Тарас Іванович.

БАТЕНКО Т.І. Шановні друзі, шановні колеги, ви знаєте, щодо питань російсько-української війни, думаю, не має бути ескалації, протистояння у сесійному залі, як не було його, починаючи з 2014 року, коли ми всі разом тут, у цьому парламенті, називали і визнавали Путіна ворогом, якщо хочете, карликом, Мем «Путін-вбивця» – це мем не сьогоднішнього дня, Петре Олексійовичу.

У нас є всі підстави говорити про серйозне загострення військово-політичної ситуації на фронті в зоні операції бойових дій, які чиняться з боку Російської Федерації. Ми неодноразово ставили собі питання: чи є в нас зараз режим тиші, оголошений уже давно, який системно і цинічно фактично з літа не виконується ворогом? З початку так званого перемир'я з кінця літа ми зазнали близько 20 бойових втрат, з них 15 загиблих лише з початку року. Увесь час перемир'я триває диверсійно-снайперська війна з можливим перезамінуванням протитанкових мінних загороджень край доріг, аби вони спрацювали не лише на військових, а й на цивільних. Ми бачили з початку перемир'я, як спостерігачі місії ОБСЄ часто заплющували очі на такі диверсійні кроки з боку окупантів, які під виглядом навчань хотіли просунутися в бік позицій Збройних Сил України. Яке перемир'я, друзі, якщо ця ж місія ОБСЄ зафіксувала майже тисячу випадків його порушення на Донеччині?

Постійні обстріли українських військових позицій, мирних жителів говорять про те, що треба вживати термінових заходів як на рівні Нормандського формату, так і слабопрацюючого Мінського майданчика. Ми знаємо про те, що після виведення взимку бійців з окопів під Шумами різко погіршилася ситуація з розмежування вогню, переговорна ситуація в Тристоронній контактній групі – і сьогодні фактично ніякого перемир'я не існує. Чотири загиблих бійці та кілька поранених – це новий виток загострення на фронті.

Україна має відповісти на нього не лише словами співчуття сім'ям і родинам загиблих. Ми повинні для себе відповісти, яка перспектива Мінського майданчика перемовин, чи він не зайшов у глухий кут через особливі позиції Росії в ньому і наскільки дієвим на сьогодні є Нормандський формат. Військово-політична ескалація в рамках майбутніх навчань у вересні у Білорусії під назвою «Захід-2021» так само має викликати велике застереження з боку міжнародного співтовариства. Ми хочемо почути про конкретні кроки виконавчої влади у напрямі посилення міжнародно-економічного тиску на Російську Федерацію.

Ми підтримуємо проведення закритого позачергового засідання Верховної Ради України, щоб заслухати і начальника Генерального штабу, і міністра оборони з цього питання в ширшому закритому аспекті. Я вважаю, що ми готові до такого засідання, щоб у певний час, будь-коли, якнайшвидше зібратися і послухати про реальний стан справ.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гетманцев Данило Олександрович.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Безуглій Мар'яні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Безугла Мар'яна Володимирівна.

БЕЗУГЛА М.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (одномандатний виборчий округ № 217, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Російська Федерація вже більше семи років веде проти України агресивну війну. Внаслідок прямої збройної інтервенції було окуповано Крим та частину Донецької та Луганської областей. Понад 13 тисяч наших громадян втратили свої життя заради незалежності України, а мільйони змушені були покинути свої домівки, коли мирне життя Російська Федерація перетворила на жах та терор. Обстріли і загострення на фронті держава-окупант використовує як засіб тиску на нас, на Україну, для примушування до здачі позицій на переговорах.

Останній кричущий факт – ескалація насилля та обстріли російськими окупаційними військами позицій Збройних Сил України в районі населеного

пункту Шуми, внаслідок якого загинули наші військові, – це ніщо інше як черговий акт агресії. Ми бачимо, що Російська Федерація вирішила йти шляхом ескалації конфлікту та зухвало ігнорує свої зобов'язання щодо його врегулювання, продовжуючи підривати мирний процес і переслідуючи виключно свої політичні цілі.

Не має бути жодних ілюзій. Кремль продовжує заперечувати будь-яку участь у війні на Донбасі попри наявність беззаперечних доказів. Російська Федерація намагається переконати міжнародне співтовариство, що вона не є стороною конфлікту, що це внутрішній конфлікт в Україні, але це викривлена реальність. Триваюча збройна агресія з боку Російської Федерації проти України є загрозою міжнародній безпеці. Ми маємо продовжувати разом з усім цивілізованим світом тиснути на Російську Федерацію, щоб примусити її виконувати зобов'язання.

Будь-яка війна закінчується. Закінчиться і ця війна. Ми повинні зробити все для того, щоб це сталося якнайшвидше дипломатичним шляхом і з повним врахуванням інтересів України. Закликаємо світове співтовариство до продовження та посилення міжнародного, політичного й економічного тиску на Російську Федерацію з метою припинення агресії, виведення з території України іноземних військ і озброєння, повного відновлення суверенітету і територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів.

Панове, ми всі – і наша сила, і Президент – не тиснемо руку і не обіймаємо, ми боремося і закликаємо боротися разом.

Слава Україні! *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Шановні колеги, час на виступи вичерпано. Дякую, Руслане Борисовичу, ще раз. До побачення.

Переходимо до наступного питання порядку денного. На ваш розгляд запропоновано проект Постанови «Про Заяву Верховної Ради України щодо ескалації російсько-українського збройного конфлікту» ([№ 5312](#)).

По-перше, нам треба включити це питання до порядку денного сесії.

По-друге, пропонується розглянути це питання за скороченою процедурою.

Будь ласка, підготуйтеся до голосування. Готові голосувати?

Ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного сесії проекту постанови № 5312. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 294.

Рішення прийнято.

Пропонується розглянути це питання за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 263.

Рішення прийнято.

До слова запрошується голова Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Мережко Олександр Олександрович.

МЕРЕЖКО О.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Комітет на своєму засіданні 29 березня 2021 року розглянув питання щодо загострення ситуації на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, зокрема масові обстріли російськими окупаційними військами 26 березня 2020 року позицій Збройних Сил України в районі населеного пункту Шуми Донецької області із застосуванням стрілецької зброї, гранатометів, а також заборонених Мінськими угодами мінометів.

Так, ініціатором прийняття цієї заяви стала фракція «Слуга народу». Так, нас багато разів недобросовісно звинувачували, що ми начебто не називаємо речі своїми іменами. Причому звинувачували нас ті політичні сили, які якраз самі протягом років чомусь не називали речі своїми іменами, які приховували війну за евфемізмами.

У цій заяві ми чи не вперше з трибуни Верховної Ради відкрито заявляємо про наявність не лише збройної агресії, а й також про російсько-український збройний конфлікт, і це цілком юридично коректний і рішучий крок з боку Верховної Ради. Правильна юридична кваліфікація війни на сході України означає, що йдеться саме про міжнародний збройний конфлікт, тобто про війну, в якій є лише дві сторони – Росія та Україна і яка є результатом збройної агресії Росії проти України.

Отже, колеги, прошу підтримати рішення Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва та прийняти проект постанови за основу та в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, запишіться на виступи від депутатських фракцій та груп: два – за, два – проти.

Юрчишин Ярослав Романович.

Бобровська Соломія Анатоліївна.

БОБРОВСЬКА С.А., секретар Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Фракція «Голос». Ви знаєте, ця заява, якщо хтось не читав, іншими словами називається «ми стурбовані» – стурбовані на рівні наших колег, які живуть

далеко від цієї країни, від кордону і від подій, які відбуваються на сході, тому що ми добре розуміємо, що ті, які втягнуті в події, у війну на сході і на півдні, давно не просто стурбовані, а роблять все можливе на їхньому рівні. Хтось працює волонтеркою на схід, хтось допомагає в госпіталях, хтось працює на своїх рівнях, а парламент мав би бути не просто стурбований, а повинен був дати чітку, нормальну, адекватну, якісну, глибоку заяву з чіткими завданнями, у тому числі внутрішньодержавними.

Безперечно, це ініціатива «Слуг народу», бо ми, інші фракції і групи, не мали можливості навіть нормально внести поправки й опрацювати текст. Хоча ми просили: дайте нам будь ласка, 2-3 години, ми зробимо цю заяву ефективним інструментом. І так повинно бути, тому що ця заява не лише для українців всередині країни, які не побачили, окрім хвалебної оди, що ми вітаємо зусилля Президента, хоча ми їх наразі і не бачимо, щодо того, як він рухається в напрямі відновлення діалогу в Нормандській четвірці. Ми мали б дати посил назовні, що ми далі хочемо, як далі це бачимо, тому що, не дай Боже, завтра-післязавтра піде ескалація на сухопутній ділянці (а сьогодні, на жаль, Головнокомандувач не згадав про морську ділянку, що робиться з Азовським морем, як контролюються наші кораблі, про присутність наших Військово-Морських Сил, про присутність російського флоту і прикордонного флоту ФСБ Російської Федерації в Азові, і ви добре знаєте, якщо станете в Маріуполі, то побачите прапор – триколон біля берегів), що ми далі будемо робити, якою далі має бути наша оцінка.

Тому, шановні колеги, не зливайте, будь ласка, Комітет з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва геть зовсім у нікуди. Дайте можливість нам працювати і фахово виписувати заяви, які, справді, мали б бути інструментом функціонального парламенту. Так повинно бути.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тимофійчук Володимир Ярославович.
Максим Аркадійович Бужанський.

БУЖАНСЬКИЙ М.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 25, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Ми зібралися тут, щоб відреагувати на загибель чотирьох наших воїнів. Я був здивований, коли після виступу Головного командувача Збройних Сил України тут з'явився Петро Олексійович Порошенко та почав розповідати про якісь стосунки нашого Президента з паном Путіним. Ми знаємо лише одне, що турбує країну, – тисну руку, обіймаю – оцей формат обрав для себе Петро Олексійович. І я не знаю, куди він там дивився в цей час, в очі чи ще кудись, але це робив він, а не Зеленський.

Нагадаю вам, що під час трагедії під Іловайськом не Зеленський торгував вугіллям з Панамським офшором. Це робив Петро Олексійович Порошенко.

І чомусь жодного разу не вибачився тут перед громадянами України, чию довіру він використав.

Нагадаю вам, що негідно використовувати такий привід, як загибель наших воїнів, для зведення політичних рахунків і спроб реваншу.

Я вважаю, що Верховна Рада, кожна із фракцій і груп, повинна підтримати цю заяву. Ми повинні відреагувати, тому я чекаю від кожного з вас підтримки – зелену кнопку «за».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Репліка – Петро Олексійович Порошенко, 1 хвилина.

ПОРОШЕНКО П.О. Шановні колеги, дуже прикро, що такі, як попередній промовець, і є голосом Верховної Ради (*Оплески*).

Дуже прикро, що ми, я твердо переконаний, п'ять років тримали лінію, не відводили війська і захищали кожного українського воїна, а зараз, після проголошення 27 липня перемир'я, лише в цьому році 26 загиблих, тому що відведені війська, тому що заборонені розвідгрупи, тому що немає контрснайперської боротьби, яку ми створювали.

Я твердо переконаний, що зараз ми маємо об'єднатися, провести засідання Ради національної безпеки і оборони, посилити оборону.

І краще тиснути руки, ніж зазирати в очі Путіну, шукаючи там миру, – його там немає! І в нас винен Путін, а не українські військові! (*Шум у залі*).

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лубінець Дмитро Валерійович.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Шановна президіє, шановні народні депутати, громадяни України! Я думаю, що ті громадяни, які проживають на території Донецької і Луганської областей, бачать, що питання виживання держави замість того, щоб об'єднувати український парламент, ви знову почали використовувати для якихось політичних баталій.

Я повернувся два дні тому і хочу вам повідомити, що насправді не відповідає дійсності, що загострення в нас лише розпочалося. Уже півроку в нас працюють ворожі снайперські групи, півроку є «двохсоті», «трьохсоті», і замість того, щоб була миттєва реакція парламенту, ми лише сьогодні зібralися. Але дякувати керівництву парламенту, що хоча б зараз ми будемо приймати цей проект постанови.

Чи матиме така постанова якісь серйозні юридичні або політичні наслідки? Думаю, що всі фракції і групи читали цей проект постанови, я особисто ознайомився з ним лише зараз. Колеги, давайте ми, напевно, будемо міняти дефініції. Замість того, що ми вкотре звертаємося до міжнародних колег з тим, щоб вони знову засудили російську агресію, знову закликаємо вітати рішення Головнокомандувача, Президента України, згадуємо Нормандський формат,

може, врешті-решт парламент буде займатися своєю роботою? Може, нарешті ми будемо виділяти додаткові кошти бійцям, розглядати питання про оборонні закупівлі й допомагати армії захищати нашу державу? Тому давайте, безумовно, сьогодні проголосуємо «за», але займемося своєю роботою замість політичних чвар.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Львівщина, депутатська група «Довіра». Шановний пане Голово, шановні народні депутати, дорогий український народе! Сьогодні кожен у цьому залі і в нашій країні повинен чітко усвідомлювати й говорити: на сході України йде війна, там є Росія – агресор, Путін – вбивця і там ллється кров ваших родичів, ваших сусідів, там ллються сльози жінок, матерів і дітей наших захисників, які віддають найдорожче – життя, щоб ця країна досі змогла існувати, а ви всі, як мінімум, сидіти в цьому залі. Тому кожен факт агресії, який порушує норми міжнародного права, повинен бути задокументований і засуджений на найвищому рівні.

Тож депутатська група «Довіра» закликає всіх колег у цьому залі підтримати даний проект постанови і цим визнати, що на сході йде війна, є агресор і ми вболіваємо за наших захисників, воїнів і дякуємо їм за їхній важкий труд, за їхню відданість і за їхню боротьбу за розвиток нашої держави, горде ім'я якої Україна.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Це не репліка, це з мотивів. Геращенко – з мотивів. Немиря – з мотивів. Два виступи з мотивів, після цього переходимо до голосування. Будь ласка, запросіть народних депутатів до залу.

Ірина Володимирівна Геращенко.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні українці! Гібридна війна вимагає сильної дипломатії і сильної армії. Політес вимагає так тиснути руку, щоб зламати пальці агресору, так обнімати, щоб зламати ребра агресору. І це те, що робила наша команда, коли звільнила дві третини окупованого Донбасу, не відступаючи.

Два роки тому ми почули фантастичний рецепт – перестати стріляти. Ви перестали стріляти у відповідь – 25 загиблих воїнів лише цього року. Ви обіцяли

зустрітися посередині і відвели українські війська. Ви обіцяли перестати заробляти на війні, то хто ж зараз заробляє? Питання риторичне.

Деградує Нормандський формат, деградує Мінський процес, три народні депутати «слуги» входять до Мінських груп, але каналами фокусує «переодетая барышня», яка несе ахінею з усіх каналів замість того, щоб ви сьогодні звітували, чого ви домоглися в Мінському процесі. Де звільнені заручники? Насправді ви відступили від дорожньої карти, ви відступили від теми миротворців, ви відступили від...

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Немиря. Будь ласка.

НЕМИРЯ Г.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, пане головуєчий. Фракція «Батьківщина» підтримуватиме цей проект постанови про заяву. Більше того, за наполяганням фракції «Батьківщина» в тексті заяви з'явилося нагадування про Будапештський меморандум, який чомусь дивним чином у першій версії був відсутній.

Але знаєте, іноді здається, що народних депутатів України використовують, як дипломатичні меблі, а парламент перетворюється на джерело паркетних заяв. Парламент минулого скликання прийняв 17 постанов про заяви, це буде вже четверта постанова цього скликання. А що буде, якщо, не дай Боже, наступного тижня ще чотири або більше військових загинуть? Знову чергова заява?

«Батьківщина» вважає, що не можна паркетними заявами підміняти реальну сильну дипломатичну роботу, тому закликає до справжнього єднання в ім'я сильної України.

Веде засідання Голова Верховної Ради України **РАЗУМКОВ Д.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, підготуйтеся до голосування і запросіть народних депутатів до залу.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття в цілому проекту Постанови «Про Заяву Верховної Ради України щодо ескалації російсько-українського збройного конфлікту» ([№ 5312](#)). Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 308.

Рішення прийнято.

Постанову прийнято. Дякую, шановні колеги.

Покажіть по фракціях і групах.

«Слуга народу» – 219, «Опозиційна платформа – За життя» – 0, «Європейська солідарність» – 24, «Батьківщина» – 18, «Партія «За майбутнє» – 13, «Голос» – 14, «Довіра» – 13, позафракційні – 7.

Шановні колеги, позачергове пленарне засідання Верховної Ради України оголошую закритим.

Одразу розпочинаємо наступне засідання.